

Аналітичний огляд податкової сфери

№10
Січень 2026

Ключові новини

У січні 2026 року інформація про можливе введення ПДВ для ФОП викликало активне обговорення в експертному середовищі. Бізнес сприйняв цю новину переважно критично. Основні застереження стосуються не стільки самої ставки податку, скільки складності адміністрування ПДВ та потенційного зростання витрат на ведення обліку і звітності для малого бізнесу.

Тема місяця.

Про виконання Антикорупційної програми Державної податкової служби України на 2023 – 2025 роки

Упродовж 2023–2025 років в органах ДПС системно здійснювалися заходи з виявлення та припинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень.

Результати перевірок щодо корупційних ризиків.

Найбільше порушень виявили у сфері запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Зокрема, це стосувалося працівників територіальних органів ДПС під час проведення камеральних перевірок.

Також під час перевірок встановили порушення антикорупційного та іншого спеціального законодавства у таких сферах:

- робота з конфіденційною та службовою інформацією, зокрема з персональними даними платників податків і показниками їх фінансової діяльності;

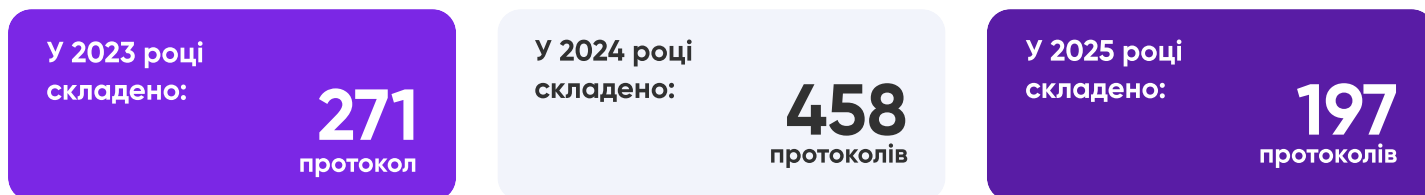
- здійснення внутрішнього (відомчого) контролю за дотриманням законодавства та виконанням службових обов'язків;
- організація та проведення камеральних перевірок;
- робота щодо зупинення реєстрації податкових накладних і розрахунків коригування;
- виявлення та перевірка фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з відмиванням доходів або фінансуванням тероризму;
- контроль за дотриманням максимальних роздрібних цін на тютюнові вироби;
- контроль за дотриманням мінімальних цін на алкогольні напої;
- контроль у сфері виробництва та обігу спирту, алкоголю, тютюнових виробів, рідин для електронних сигарет, пального та інших підакцизних товарів;
- заходи з протидії незаконному виробництву та обігу підакцизної продукції.

За результатами роботи уповноважених підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції до дисциплінарної відповідальності притягнуто:

Порушення стосувалися вимог Закону України «Про запобігання корупції», правил етичної поведінки та положень Кодексу етичної поведінки.

У межах адміністративного провадження складено:

Найпоширенішими адміністративними правопорушеннями були:

- порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- порушення вимог фінансового контролю (несвоєчасне подання або неподання декларацій).

Зростання кількості адміністративних матеріалів у 2024 році обумовлено відновленням обов'язку подання декларацій, у тому числі за 2021–2022 роки, та проведенням перевірок своєчасності їх подання.

За матеріалами антикорупційних підрозділів органами досудового розслідування розпочато:

Кримінальних проваджень

12 у 2023 році

12 у 2024 році

41 у 2025 році

Збільшення кількості кримінальних проваджень у 2025 році пов'язане зі створенням єдиного уповноваженого підрозділу — Департаменту з питань запобігання та виявлення корупції, що забезпечило централізацію функцій, посилення аналітичної роботи та підвищення ефективності виявлення можливих кримінальних правопорушень.

Найпоширенішими виявленими можливими кримінальними правопорушеннями були несанкціоновані дії з інформацією в автоматизованих системах та зловживання владою або службовим становищем.

Ці результати свідчать про посилення внутрішнього контролю в системі органів ДПС та підвищення рівня реагування на порушення антикорупційного законодавства.

Виконання Національної стратегії доходів (НСД)

Національна стратегія доходів передбачає низку антикорупційних заходів, які має реалізувати Державна податкова служба України (ДПС). З ключових новин по цих заходах варто підкреслити наступні:

- 1 IT-рішення для обробки даних стандартного аудиторського файла (SAF- T UA) – інформаційно-комунікаційну систему електронного аудиту «Е-аудит» (далі – ІКС «Е-аудит») введено в промислову експлуатацію 31.12.2025 згідно з наказом ДПС від 25.12.2025 № 1247 «Про введення в промислову експлуатацію інформаційно-комунікаційної системи електронного аудиту «Е-аудит», тобто з протермінування виконання заходу Національної стратегії доходів до 2030 р на 9 місяців.

Триває гарантійне обслуговування ІКС «Е-аудит» відповідно до Регламенту

гарантійного обслуговування / підтримки програмного забезпечення.

У січні 2026 року забезпечено промислову експлуатацію використання ІКС «Е-аудит» при проведенні перевірок.

107 великих платників податків, включених до плану-графіка проведення документальних планових перевірок на 2026 рік, поінформовано про обов'язковість надання файла SAF-T UA на запит контролюючих органів під час проведення таких перевірок.

- 2 ДПС продовжує впровадження нової системи управління податковими ризиками

За ризиком реєстрації.

Реєстрація платників ПДВ. У грудні 2025 року 550 підприємствам через Електронний кабінет надіслано повідомлення про необхідність зареєструватися платниками ПДВ, оскільки їхній обсяг операцій за 12 місяців перевищив 1 млн грн. За 2025 р направлено 11,1 тисячі повідомлень 6 464 платникам.

За результатами:

- 270 суб'єктів зареєструвалися платниками ПДВ;
- по 6 157 платниках матеріали передано на податковий аудит;
- по 2 550 — до підрозділів фінмоніторингу;
- 3 622 надали пояснення та документи, що їхні операції не підлягають оподаткуванню;
- 382 працювали раніше як платники ПДВ, але їхню реєстрацію анульовано, зараз вони на єдиному податку 5%.

Також понад 1,1 тисячі суб'єктів анульовано реєстрацію платника ПДВ за рішенням податкової.

Акциз і пальне. У грудні 4 підприємствам направлено повідомлення про необхідність реєстрації платником акцизного податку. Один суб'єкт зареєструвався. Станом на 1 грудня 2025 року:

- у 64 суб'єктів анульовано 668 ліцензій на зберігання пального;
- 74 суб'єктам направлено повідомлення про необхідність реєстрації акцизних складів.

Перевірки підприємців, які закриваються. У грудні проведено 500 документальних перевірок ФОП, які припиняли діяльність. При цьому:

- 4,7 тисячі разів встановлено, що перевірка недоцільна;
- 6,8 тисячі ФОП знято з обліку без перевірок.

Виявлення незареєстрованої діяльності в інтернеті. Було здійснено 653 контрольні замовлення в інтернеті (Instagram, Facebook, Prom, Bigl тощо), щоб виявити осіб, які продають товари без реєстрації. За результатами:

- 421 особа зареєструвалася як ФОП;
- 133 особам направлено запрошення для роз'яснень;
- 10 осіб подали декларації;
- 99 протоколів передано до суду за діяльність без реєстрації.

За ризиком звітності.

У січні 2026 року платникам направлено 6,1 тисячі повідомлень про неподання податкової звітності.

Із 11,9 тисячі повідомлень, надісланих у грудні 2025 року, подано лише 0,5 тисячі звітів (4,3%).

Для кращого обліку платників рентної плати та екологічного податку територіальним органам передано переліки чинних дозволів і ліцензій (зокрема щодо ядерної енергії, радіочастот і водного транспорту).

CRS та FATCA (фінансова звітність).

Станом на кінець 2025 року:

- 176 фінансових установ не подали звіти CRS за 2023–2024 роки;
- отримано оновлену інформацію щодо подання або неподання 652 звітів FATCA;

- 10 установ подали звіти з незадокументованими рахунками.

Проведено перевірки частини установ:

- у 5 порушень не виявлено;
- щодо 3 винесено податкові повідомлення-рішення на суму 1,08 млн грн;
- частині направлено запити на пояснення;
- у деяких випадках перевірки тривають або діє мораторій.

За ризиком декларування.

За результатами опрацювання першого переліку платників з найвищими податковими ризиками податковими органами у січні-грудні 2025 р провели планові документальні перевірки 29 великих платників податків або 39,7% від загальної кількості великих платників включених до плану-графіку документальних перевірок та 684 інших платників або 34,1% від загальної кількості інших платників включених до плану-графіка документальних перевірок, по яким донарахували 5,1 млрд грн податків. Від'ємне значення до оподаткування зменшили на 4,2 млрд. грн.

На 2026 р відібраних за методологією CRM до плану-графіка документальних перевірок включено:

- 73 великих платника або 66,4% від загальної кількості великих платників включених до плану-графіку перевірок:
- 1184 середніх, малих та мікро платників податків або 37,3 % від загальної кількості таких платників, включених до плану графіка перевірок.

В січні 2026 р проведено планову перевірку 1 великого платника податків та донараховано 4,7 млн грн та 5 інших платників й донараховано 39,2 млн грн.

Наявність донарахувань по доведених ризиках за результатами перевірок свідчить про обґрунтованість ризикоорієнтовного підходу в системі CRM та підтверджує ефективність і цільову спрямованість визначення ризикових суб'єктів господарювання.

Станом на 20.01.2026 за результатами проведення заходів «compliance» з

- проведено 2736 зустрічей;
- 741 платники подали уточнюючі розрахунки — донараховано 343,7 млн грн;
- 150 платники зменшили задекларовані збитки на 262,5 млн грн.

За ризиком сплати.

Організація ДПС з опрацювання ризику сплати залишається одним із найбільш не врегульованих питань. Ризик сплати полягає саме в проведенні роботи спрямованої на забезпечення надходжень до бюджету та зменшення суми податкового боргу. Але за цим напрямком результат негативний – податковий борг росте значними темпами, зокрема станом на 01.01.2025 податковий борг до зведеного бюджету складав 175,7 млрд грн, а вже на 01.01.2026 сума зросла до 278,5 млрд грн (+102,8 млрд грн).

Практика впровадження CRM в управління податковими органами показала, що реалізація реформи відбувається, найбільш недоопрацьований напрямок за методологією CRM в роботі податкових органів залишається робота з податковим боргом.

Ефективність запровадження CRM буде високою тоді, коли комплексно буде організована робота за всіма 4 напрямками одночасно:

- ідентифікації ризиків, їх відпрацювання, аналіз та оцінка результатів;
- навчання працівників новим методам та підходам, підвищення кваліфікації;
- комунікація з громадським середовищем на рівні центрального апарату та територіальних підрозділів;
- діджиталізація процесів.

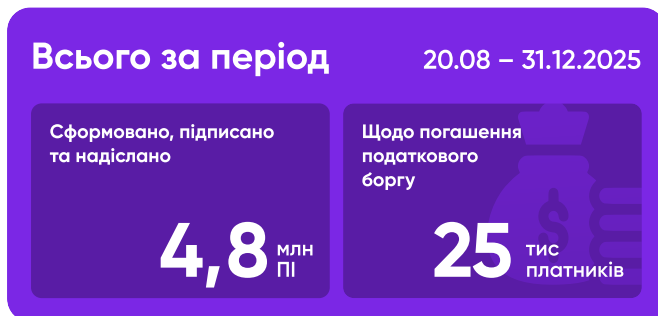
Саме недоопрацювання хоч за одним із цих напрямків породжує непорозуміння у відносинах платника податків з податковим органом.

CRM – це основа комплаєнсу, на покращення якого спрямовані всі заходи податкового адміністрування, що передбачені в Національній стратегії доходів до 2030 року.

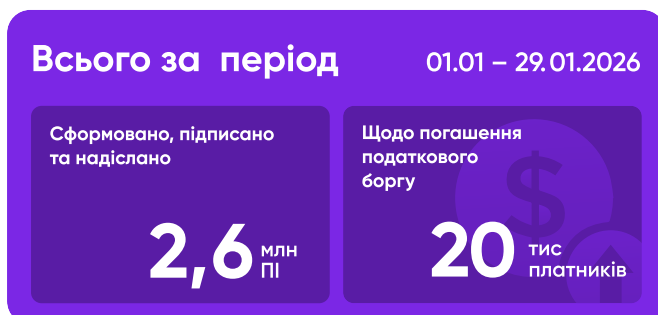
- 3 На виконання вимог Закону № 4698-IX Міністерство цифрової трансформації України оприлюднило на сайті План проведення випробувань у тестовому режимі функціонування компонентів Е-системи обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах. У січні 2026 року розпочали практичну реалізацію заходів з тестування функціонування всіх компонентів Електронної системи.
- 4 ДПС на виконання завдання НСД до 2030 року звітує про впроваджену в грудні 2025 року електронну інформаційну взаємодію ДПС із Державною казначейською службою України та надавачами платіжних послуг, емітентами електронних грошей у процесі примусового списання коштів на підставі електронних платіжних інструкцій для забезпечення оперативного їх надсилання та стягнення коштів з рахунків платників податків – боржників.

Проте також зазначає про удосконалення програмного забезпечення ведення журналів рішень керівників / рішень суду з належними до стягнення сумами податкового боргу.

Реформа досі на етапі повноцінного впровадження, хоча терміни запровадження, зазначені в НСД, вже пройшли.

Всього за період 20.08 – 31.12.2025: сформовано, підписано та надіслано 4 796 848 ПІ до 97 надавачів платіжних послуг (у т. ч. 24 філій) щодо погашення податкового боргу 24 695 платників.

За період 01.01 – 29.01.2026: сформовано, підписано та надіслано 2 564 072 ПІ до 97 надавачів платіжних послуг (у т. ч. 24 філій) щодо погашення податкового боргу 20 437 платників.

Виконання індикативів

Стан виконання індикативних показників січень 2026

Обсяги надходжень

79,4 млрд грн

Виконання плану

↓ -7,1 млрд грн

Порівняння з аналогічним періодом 2025 року

↑ +3,2 млрд грн

Податок на прибуток

3,3 млрд грн

Порівняння з аналогічним періодом 2024 р.

↑ +1 млрд грн

Податок на додану вартість

34,5 млрд грн

Виконання плану

↓ -9,8 млрд грн

У січні 2026 року до загального фонду бюджету надійшло 79,4 млрд грн податків та зборів. Це на 7,1 млрд грн або 8,2 % менше за плановий показник Мінфіну на цей період. Це також на 3,2 млрд грн або на 4,2 % більше, ніж за аналогічний період 2025 року.

Податок на додану вартість – 34,5 млрд грн, показник Мінфіну не виконано на 22,2 %, до бюджету не надійшло 9,8 млрд грн. Також менше на 2,9 млрд грн або на 7,8% у порівнянні з січнем 2025 року.

У 2025 року платникам повернули 24,3 млрд грн ПДВ. Залишок невідшкодованого ПДВ склав 29,4 млрд грн, у порівнянні з попереднім місяцем зменшився на 7 млрд грн.

Податок на прибуток – 3,3 млрд грн, що більше на 0,7 млрд грн або на 27,2%, за плановий показник Мінфіну та більше на 1 млрд грн або 44% ніж в аналогічному періоді 2024 року. Такі надходження пояснюються наявністю переоплат.

Податок на доходи фіз. осіб та військового збору січень 2026

29,3 млрд грн

Порівняння з аналогічним періодом 2025 р.

+5,1 млрд грн

Податок на доходи фізичних осіб та військовий збір – 29,3 млрд грн, в тому числі 13,8 млрд грн військового збору. За січень 2026 року надходження відносно аналогічного періоду 2025 року зросли на 5,1 млрд грн або на 21,3%. Разом з цим показник Мінфіну перевиконано на 2,1 млрд грн або на 7,6%.

Акцизний податок з імпортованих товарів – 1 774,6 млн грн, що на 2 556,0 млн грн або на 59% менше, ніж за аналогічний період 2025 року!

Акцизний податок з вироблених в Україні товарів – 5 517,7 млн грн, показник Мінфіну виконано на 111,7% (+ 577,0 млн грн).

Перевиконання по спирту +150,1% (+10,2 млн грн), лікєро-горілчаній продукції +11,7% (+74,9 млн грн), тютюну та тютюновим виробам +80,3% (+1 249,0 млн грн), транспортним засобам +94,5% (+4,0 млн грн), нівелюється невиконанням по виноробній продукції: -18,6 % (-28,1 млн грн), пиву: -20% (-54,5 млн грн), електричній енергії: -6,7% (-81,0 млн грн), пальному: -54% (-597,5 млн грн).

Адміністрування

Адміністрування торгівлі підакцизними товарами та електронікою залишається одним із ключових антикорупційних викликів для держави. В цих сферах сконцентровано найбільше корупційного капіталу, а високі ставки податків дозволяють отримувати велику маржу при нелегальній торгівлі такими товарами. Ситуація в цих сферах за період січень 2026 р наступна:

Алкоголь. Спиртові заводи у грудні 2025 року виробили 3,21 млн декалітрів (дал) б.с. спирту, що на 8% менше за аналогічний період 2024 року. При цьому обсяг виробленого спирту у грудні 2025 року перевищив середній показник за місяць 2025 року на 0,26 млн декалітрів (дал) б.с. спирту.

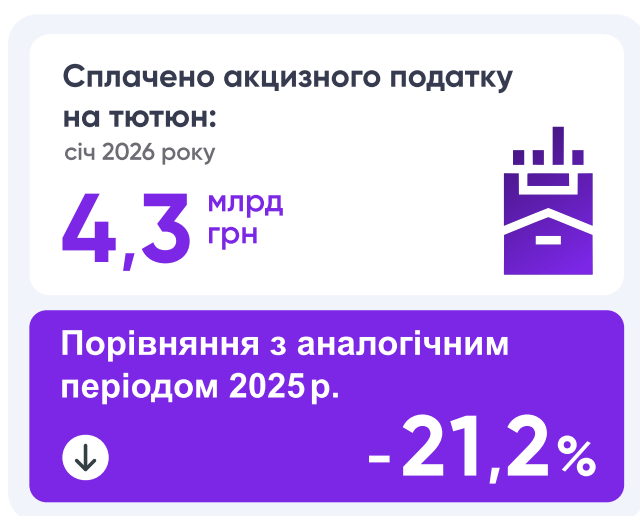

Рівень сплати з ПДВ з вироблених обсягів по даним декларацій з ПДВ за грудень 2025 року:

- **виробниках спирту** виробниках спирту становить 2,5%, що лише на 0,5 відсоткових пункти більше у порівнянні з 2024 роком, попри зростання обсягів виробництва на 59%;
- **виробниках алкоголю** становить 4,5%, що на 1,2 відсоткових пункти менше відносно 2024 року, попри зростання обсягів постачання.

Зниження податкової ефективності по ПДВ при збільшенні обсягів виробництва свідчить про зниження рівня добросовісності платників та збільшення тіньового сектору. Такий стан також очевидно свідчить про наявність високих корупційних ризиків в роботі ДПС по даному напрямку.

Тютюн. Виробники тютюнових виробів у грудні 2025 року виготовили близько 2,0 млрд шт. сигарет без урахування сигарил та ТВЕН, що на 0,4 млрд шт. менше середнього місячного показника 2025 року. Показник обсягу вироблених сигарет без урахування сигарил та ТВЕН у грудні 2025 року є найнижчим за весь 2025 рік.

Держбюджет України у січні 2026 року отримав 4,3 млрд грн акцизного податку з тютюнових виробів, вироблених всередині країни та імпортованих. Це на 21,2% менше, ніж у січні 2025 р.

План Мінфіну щодо внутрішнього виробництва тютюну за період січень 2026 р. перевиконано на 1,2 млрд грн (+80,3%).

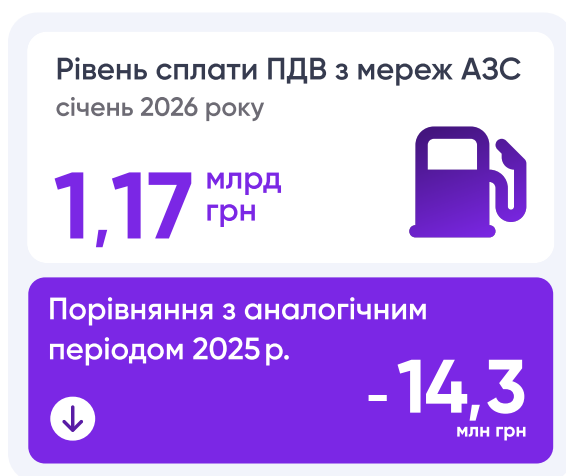
Рівень сплати з ПДВ з вироблених обсягів тютюнових виробів (по даним декларацій з ПДВ за грудень 2025 року) становить 13,9% або на 3,3 відсотковий пункт менше у порівнянні з груднем 2024 року.

За дослідженням KANTAR¹, опублікованого в грудні 2025р, частка нелегальної тютюнової продукції на жовтень 2025 р сягнула 17,8%, тобто зросла на 2,4%

¹ <https://www.kantar.com/ua/inspiration/ait/ait-wave-4-2025>

відносно липня цього ж року - переважно через різке збільшення контрафакту з підробленими акцизними марками. За такого рівня нелегальної сигаретної продукції на ринку України, річні втрати державного бюджету України через несплату податків оцінюються в 26,5 млрд грн, а обсяг тіньового ринку сигарет в Україні становить понад 5,5 млрд шт сигарет.

Зниження податкової ефективності по ПДВ по галузі може свідчити про зменшення рівня доброчесності платників та вказувати на застосування платниками схем мінімізації податкових зобов'язань та високі корупційні ризики за цим напрямком.

Паливо. У січні 2026 року 51 мережа АЗС сплатили 1 173,4 млн грн податків (крім ЄСВ), що на 14,3 млн грн менше порівняно з середньомісячним показником 2025 року, з яких:

- 512,7 млн грн податку на додану вартість;
- 241,9 млн грн податку на прибуток підприємств, у тому числі 168,1 млн грн

авансового платежу;

- 322,2 млн грн податку на доходи фізичних осіб;
- 51,7 млн грн акцизного податку.

У січні 2026 року відносно січня 2025 року обсяг реалізованого пального в роздрібній торгівлі паливом збільшився на 25,2%, виторги з РРО зросли на 38,2%. Збільшення суми виторгів з РРО свідчать про часткову детінізацію ринку АЗС, але наявність великої кількості нелегальних АЗС (за даними Нафтогазової асоціації України²) вимагає посилення контролю зі сторони БЕБ та Нацполу.

² <https://perevirazs.info/>

Зрізані квіти.

Аналіз імпорту зрізаних квітів: розбіжності у статистичних даних

Ринок зрізаних квітів в Україні – це наочний приклад того, як два паралельні світи можуть існувати в одній галузі. З одного боку – компанії, які офіційно імпортують і продають товар, платять ПДВ, податок на прибуток, оформлюють працівників і виплачують конкурентні «білі» заробітні плати. З іншого – масштабні торговельні мережі та бренди, які роками працюють через ФОПів, дроблять бізнес, занижують обороти й фонд оплати праці та фактично перекладають податковий тягар на державу й добросовісних платників.

Показані приклади демонструють, що мова йде не про поодинокі порушення, а про системну модель, яка дозволяє великим гравцям:

- уникати сплати ПДВ;
- мінімізувати податок на прибуток;
- занижувати зарплати та ЄСВ;
- отримувати неконкурентну перевагу на ринку.

За результатами порівняння офіційної інформації Державна митна служба України з даними міжнародної торговельної бази TradeMap встановлено, що у 2024 році митними органами України було оформлено 1 533 тонни зрізаних квітів, тоді як відповідно до статистики країн-експортерів в Україну було поставлено в 4 рази більше (6 890 тонн).

Тобто, обсяг офіційно задекларованого імпорту становить лише близько 22% від зафіксованого у міжнародній статистиці. Різниця в обсягах поставок може свідчити про наявність значного сегмента імпорту, що здійснювався з порушенням митного законодавства або поза повним митним оформленням. За наявними оцінками, обсяг такого імпорту у 2024 році міг становити близько 40 млн дол. США (приблизно 1,6 млрд грн). Відповідно, потенційні втрати державного бюджету лише з податку на додану вартість можуть перевищувати 320 млн грн за один рік.

Питання тіньового імпорту троянд розглядалося 4 грудня 2025 року на засіданні Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань захисту прав

інвесторів. За результатами аналізу було повідомлено про значні розбіжності у статистиці: у 2024 році офіційно задекларовано 136 тонн троянд, тоді як країни-експортери відобразили майже 3 000 тонн поставок в Україну. За попередніми оцінками, до 95% продукції могло потрапляти на територію України без належного митного оформлення.

За розрахунками, озвученими під час засідання, сукупні втрати державного бюджету від таких операцій за останні три роки могли перевищити 600 млн грн. Матеріали передані до правоохоронних органів; тривають відповідні перевірки.

Прозорий сегмент квіtkового ринку

Частка «білих» підприємств (опт та роздріб), що демонструють належний рівень податкової дисципліни та офіційної оплати праці (не нижче двох мінімальних заробітних плат), становить лише 0,06% ринку.

Зокрема, у листопаді 2025 року рівень заробітної плати у зазначених компаніях коливався від 20,5 тис. грн до 32 тис. грн, що відповідає ринковим показникам та свідчить про можливість здійснення прибуткової діяльності без застосування схем мінімізації податкового навантаження.

Тінізація ринку: структура та фіскальні ризики

Значна частина ринку функціонує з ознаками тінізації. За підсумками 2025 року середня офіційна заробітна плата у сфері роздрібної торгівлі квітами та рослинами становила 7,9 тис. грн, що є нижчим за встановлений рівень мінімальної заробітної плати (8,0 тис. грн). Водночас ринкова середня заробітна плата флориста у 2025 році оцінюється на рівні 21,5 тис. грн. Така різниця може свідчити про системне заниження офіційних виплат і значний рівень виплат «у тіні».

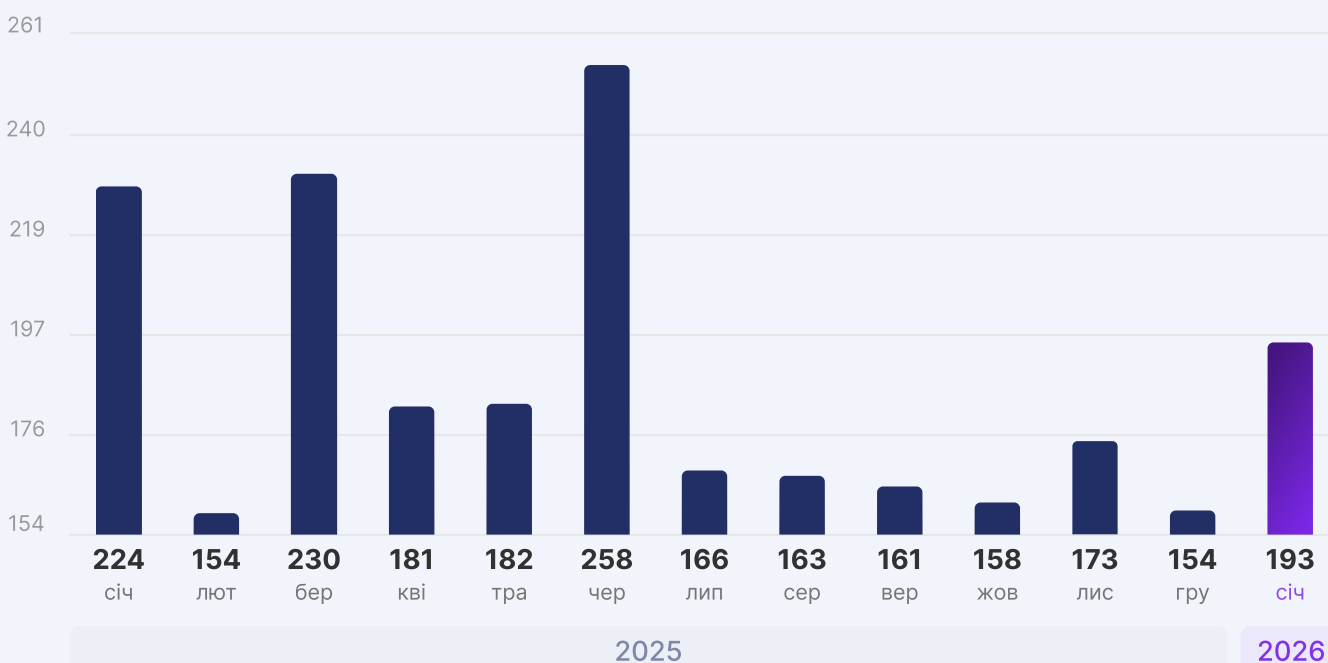
Можна фіксувати використання моделі ФОП для дроблення бізнесу, заниження реальних оборотів та оптимізації податкового навантаження. суб'єктів господарювання.

Кількість ФОПів перевищує кількість компаній більш ніж у 340 разів (40 активних юридичних осіб до 13,6 тис. активних фізичних осіб-підприємців (ФОП)). За мінімальними оцінками, потенційні втрати державного бюджету можуть становити щонайменше 1,82 млрд грн на рік.

Правопорушення

За даними dashboard.gp.gov.ua, розробленого ГО "Технології прогресу", у січні 2026 року зареєстровано 193 кримінальні провадження, безпосередньо пов'язані з адмініструванням податків (ухилення від сплати податків, збут підакцизних товарів). Це на 31 менше, ніж в січні 2025 року, та на 39 більше, ніж у грудні 2025 року. Такі цифри є найвищим показником із моменту зміни керівництва Бюро економічної безпеки України (серпня 2025 року).

Кількість розпочатих кримінальних проваджень за статтями 204, 212 та 212-1 Кримінального кодексу України за період з 1 березня 2025 року по 28 лютого 2026 року

Будьте в курсі усіх новин

Підписатися на дайджест

[Архів дайджестів](#)